

*О. А. Сергієнко, канд. екон. наук, О. С. Сагайдачна,
Харківський національний економічний університет*

МОДЕЛІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У ДОСЛІДЖЕННІ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

Основним завданням інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою комерційного банку (ЕББ) є розробка комплексу моделей дослідження стану економічної безпеки на основі формування репрезентативної інформаційної бази дослідження, оцінки і аналізу показників діяльності, структурного аналізу показників та їх взаємозв'язків, виявлення закономірностей розвитку, формування системи інтегральних показників за окремими сферами діяльності, оцінка та аналіз факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ.

У роботі пропонується аналітичний інструментарій моделей підтримки і прийняття рішень дослідження стану економічної безпеки комерційного банку, що передбачає реалізацію таких етапів:

1. Етап формування інформаційного простору дослідження. На даному етапі проводиться збір різних видів і типів інформаційних даних для просторового та порівняльного аналізу дослідження динаміки банку.

2. Аналітичний етап. На аналітичному етапі передбачається розрахунок банківських нормативів згідно з постановою НБУ "Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні" № 193/16209. Базою для розрахунку економічних нормативів є різні види банківського капіталу. Отримані значення нормативів зіставляються з граничними та здійснюється їх порівняльний аналіз, на основі якого робляться висновки про стан діяльності банку згідно з дотриманням обов'язкових банківських нормативів.

3. Етап моделювання. У рамках даного етапу пропонується реалізація моделей на основі панельних даних для дослідження впливу різних факторів на індикатори ЕББ. Рівень капіталу розглядається як основний індикатор рівня економічної безпеки банку, на підставі якого визначається надійність банку, що характеризує його стабільність та загальний рівень економічної безпеки.

Пропонований інструментарій дозволяє проводити порівняльну оцінку об'єкта дослідження з іншими банками України, провести групування банків за силою впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ та визначити ступінь їх впливу на індикатори рівня економічної безпеки банку.

4. Етап прогнозування. У рамках даного етапу пропонується реалізація таких моделей: модель прогнозування розміру банківського капіталу та імітаційна модель діяльності банку. В основі мультиплікативної стохастичної моделі динаміки фінансового ресурсу банку лежить передумова дослідження обсягу ресурсу в дискретні рівномірні проміжки часу.

Для моделювання сценаріїв діяльності банку використовується ймовірносно-автоматна модель, метою реалізації якої є визначення стратегій діяльності банку в умовах зміни факторів зовнішнього середовища.

Автоматна модель відтворює поведінку модельованої системи на всьому часовому інтервалі дослідження, за якого визначається вектор початкових станів моделі та за допомогою системи функцій переходів обчислюються значення вихідних сигналів автоматів.

5. Формування рішень та вибір стратегії розвитку. Завершальним етапом є прийняття управлінських рішень, які будуть формувати майбутню політику банку, а також подальші напрями його діяльності, на основі отриманих результатів побудованих моделей. Прийняті рішення на цьому етапі дозволять банку в майбутньому розробити стратегію забезпечення та підтримки необхідного рівня економічної безпеки.

Впровадження пропонованого інструментарію підтримки і прийняття рішень в оцінці, аналізі і прогнозуванні стану економічної безпеки банку дозволить підвищити рівень обґрунтованості та адекватності управлінських рішень для забезпечення ЕББ у цілому та визначити пріоритетні підтримуючі стратегічні заходи.